

**Recenzja dorobku naukowo-artystycznego, dydaktycznego,
organizacyjnego i popularyzatorskiego Pana Doktora
Jarosława Bujnego sporządzona w związku z postępowaniem
o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie sztuki
plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym
w dniu 10 lipca 2023 roku w Akademii Sztuk Pięknych
im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu**

Podstawy prawne:

1. Art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 1668, z późn. zm.)
2. Uchwała Senatu Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu nr 23/2021 z dnia 29.06.2021 r. w sprawie procedury postępowań o nadanie stopnia doktora habilitowanego w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu

WPROWADZENIE

Niniejszą recenzję w postępowaniu awansowym Pana Doktora Jarosława Bujnego sporządziłam na podstawie analizy przekazanych mi materiałów, które ukazały dość złożony obszar działalności i zainteresowań artystycznych Habilitanta: projektowanie graficzne, aktywizm artystyczny, działalność interdyscyplinarna, naukowa i dydaktyka. W dysertacji pojawia się wiele słów wyróżnionych przez Autora stylem bold (są to na przykład: higiena artystyczna, pułapki średniego dochodu, niewystawiony plakat nie istnieje, chęć), które stanowiły dla mnie rodzaj drogowskazów na mapie wielu wątków, jakie Autor podejmuje w swoim autoreferacie.

SYLWETKA KANDYDATA

Droga edukacyjna Pana Doktora Jarosława Bujnego jest dość złożona. Ukończył Technikum Chłodnicze w Gdyni, a następnie studiował na Politechnice Gdańskiej na Wydziale Budowy Okrętów. Wątek ten wydał mi się o tyle ciekawy, że Kandydat dokonywał zmian, ostatecznie decydując się na studia artystyczne. Zakładam, że ostatni z wyborów jest wypadkową poprzednich doświadczeń, co wskazuje, że to decyzja wysoce przemyślana. Na Wydziale Malarstwa i Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku Habilitant

uzyskał dyplom z wyróżnieniem (promotor: prof. Tomasz Bogusławski). Jeszcze jako student podjął pracę w Studiu Graficznym BUM, co jak sam podkreśla, przygotowało go do rozpoczęcia pracy na rynku zleceń kreatywnych. W późniejszych latach zrealizował szereg zleceń i projektów: od plakatów, katalogów, billboardów, wydawnictw książkowych po złożone identyfikacje wizualne, kampanie reklamowe i multimedialne.

Jarosław Bujny prowadził również autorskie studio graficzne BUJNY.com, realizujące różnorodne zlecenia. Wśród swoich zleceniodawców Kandydat szczególnie akcentuje instytucje kultury takie jak: Muzeum Miasta Gdyni, Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, Centrum Kultury w Gdyni, Teatr Wybrzeże oraz Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku. Zapewne czyni to z powodów, o których pisze:

...Ludzie, którzy tam wówczas pracowali, obdarzyli mnie szczególnym rodzajem artystycznego zaufania, dzięki któremu mogłem zachować dzikość serca, a jednocześnie nauczyć się dyscypliny i precyzji zawodu projektanta.

Wspomniana przez Kandydata *dzikość serca* skierowała moje myśli nie tylko do filmu Davida Lyncha o tym tytule, ale po analizie materiału Pana Doktora Jarosława Bujnego stanowi, w moim odczuciu, najlepsze skróto-owe podsumowanie jego postawy twórczej.

Habilitant podzielił obszar swojej działalności na trzy części: pracę komercyjną dla firm (co ciekawe, nie pada tu stwierdzenie, że chodzi o pracę projektową), działalność projektową dla instytucji kultury i niezależną działalność artystyczną. Wszystkie wspomniane aktywności, choć zapewne czasowo dość wymagające, zdaniem Habilitanta nie wykorzystywały w pełni Jego potencjału. W roku 2014 Pan Jarosław Bujny podjął studia doktoranckie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku pod kierunkiem dra hab. Jacka Staniszwskiego, prof. ASP. Studia te otworzyły przed Habilitantem nowe możliwości, postawiły nowe wyzwania i miały ogromny wpływ na jego działalność twórczą, a w dalszej perspektywie także pedagogiczną. W czasie studiów doktoranckich Kandydat był prelegentem na konferencjach (Typography Day 2016 w Bangalurze, Typography Day 2018 w Bombaju, Indie), prowadził współpracę międzynarodową (z Merz Akademie Stuttgart, Niemcy i z Aalto University, Espoo, Finlandia), warsztaty projektowe oraz wykłady. W trakcie studiów doktoranckich uzyskał też stypendia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dla doktorantów za ich wybitne osiągnięcia.

W 2018 roku w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku na Wydziale Grafiki Pan Jarosław Bujny obronił pracę doktorską zatytułowaną „NOWO/TWORY – w poszukiwaniu nowych ścieżek w komunikacji, projektowaniu graficznym i sztuce, które będą wsparciem dla chorych, ich rodzin, lekarzy oraz środowisk zaangażowanych” (promotor: dr hab. Jacek Staniszwski, prof. ASP).

Jeszcze przed uzyskaniem doktoratu Kandydat został zatrudniony na stanowisku asystenta w Instytucie Wzornictwa na Politechnice Koszalińskiej. Od 2018 roku pracuje na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na stanowisku adiunkta, gdzie do chwili obecnej prowadzi Pracownię Projektowania Graficznego w Instytucie Sztuk Pięknych.

FORMA I STRUKTURA DOKUMENTACJI

Dokumentacja Pana Doktora Jarosława Bujnego w postępowaniu habilitacyjnym składa się z dwóch publikacji książkowych wydanych drukiem cyfrowym. Pierwsza z publikacji, zatytułowana „Autoreferat”, to książka licząca 180 stron. Jej struktura jest klarowna i podzielona na trzy główne sekcje.

Pierwsza sekcja zawiera dane osobowe, informacje o zatrudnieniu i życiorys. Druga to autoreferat, w którym Autor zamieszcza między innymi opis oraz reprodukcje osiągnięcia habilitacyjnego. Trzecia część to wykaz dorobku naukowego i artystycznego oraz informacje dotyczące aktywności i osiągnięć dydaktycznych Kandydata.

Druga publikacja, licząca 190 stron, zatytułowana „Bujny” to rodzaj portfolio w formie albumu/katalogu przedstawiającego dokonania Autora.

Obie publikacje łączy zbliżony format (ok. 215 × 280 mm) i sposób realizacji: są wydrukowane na matowym papierze w oprawie twardej. Publikacje zrealizowane przez Habilitanta łączy też wspólna konwencja projektowa, na którą składa się kompozycja ilustracji, tekstu oraz krój pisma (Lato). W zakresie projektu graficznego można je uplasować w obszarze pozycji raczej klasycznych. Wyłączam z tego stwierdzenia okładki obu publikacji, które choć od siebie różne, reprezentują ekspresję projektową właściwą dla twórczości Habilitanta. Jedna z okładek przedstawia swobodny, szkicowy rysunek głowy myszy (głowa ta pojawia się również w plakacie „Nienazarty”, a w szerszym kontekście jest ekwiwalentem wizualnym konsumpcjonizmu). Na drugiej okładce Autor proponuje zestaw chlapnięć złotą farbą, spod których przebija napis Bujny wykonany w technice szablonu. Warto dodać, że ta druga okładka jest wykonana ręcznie i dzięki temu zamysłowi projektowemu i technice wykonania prawdopodobnie każdy egzemplarz jest inny. Wymienione wyżej druki uzupełniają kopie wymaganych procedurą dokumentów oraz cyfrowy zapis dokumentacji na nośniku elektronicznym.

OCENA DOROBKU NAUKOWO-ARTYSTYCZNEGO

Po uzyskaniu stopnia doktora sztuki Pan Jarosław Bujny był autorem 5 wystaw indywidualnych prezentujących Jego twórczość plakatową (wystawy: „Żyć Wolnym”, Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu, 2022, „Hi. Please be invited!”, Uniwersytet Mehmet Akif Ersoy w Burdur, Turcja, 2021, „Bujny TY dzień”, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, 2020, „ENDPOSTERS”, Galeria Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, 2020 i „Śmierć plakatu”, Centrum Ekspozycyjne Stara Kotłownia, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, 2019). Prezentował swoje prace również na niemal 50 wystawach zbiorowych w Polsce i za granicą. Większość z nich to wystawy pokonkursowe przeglądów plakatu i projektowania graficznego jak na przykład: „CHEAP” Street Poster Art Festival, Włochy (2021, 2022), Satyrykon w Legnicy (2022), Haapsalu Graphic Design Festival, Estonia (2022), wystawa „Generation 2.0 What’s Left After Polish School of Posters?”, USA (2021), Biennale Plakatu w Boliwii (2020, 2022), The 14th Political Poster Triennial, Belgia (2021), Biennale Plakatu Polskiego, Katowice (2021), Poster Biennale Gallery BI, Korea Południowa (2021), Peru Design Biennial (2021, 2019), Madrid Gráfica, Hiszpania (2021 i 2019), Cyprus Poster Triennial (2019), 12th International Poster Triennial in Toyama, Japonia (2018).

Doktor Jarosław Bujny jest również laureatem nagród i wyróżnień. Otrzymał między innymi: brązowy medal na międzynarodowym konkursie Satyrykon w Legnicy, Graphis Gold Award i Graphis Silver Award w USA, 1. Nagrodę na Biennale Plakatu w Boliwii (2019), grant badawczy DAAD i Nagrodę Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie za wyróżniające się dzieło artystyczne za 2019 rok.

Prace Habilitanta znajdują się w kolekcjach: Graphis Collection w USA, Muzeum Sztuki Shenzhen Guan Shanyue w Chinach, Muzeum Narodowego w Gdańsku, oddział Gdańska Galeria Fotografii.

Do osiągnięć Habilitanta zaliczyć również trzeba opracowanie graficzne 6 wydawnictw książkowych.

Doktor Jarosław Bujny aktywnie uczestniczy w życiu naukowym. Brał udział w konferencjach, wygłaszał wykłady (w Accademia di Belle Arti di Brescia we Włoszech, Aalto University w Finlandii, podczas Typography Day w Indiach, w Holon Design Institute w Izraelu). Ponadto Kandydat był członkiem Komisji Rewizyjnej STGU (Stowarzyszenia Twórców Grafiki Użytkowej), od 2020 roku jest członkiem Rady Naukowej Consiglio Scientifico (czasopisma naukowego wydawanego przez Accademia di Belle Arti di Brescia we Włoszech). Jest także współautorem monografii naukowych.

Kandydat przedstawił chronologicznie uporządkowaną listę osiągnięć, dokumentację zdjęciową opatrzoną krótkim opisem oraz stosowne certyfikaty potwierdzające Jego udział w wymienianych w tekście wydarzeniach. Lista tych aktywności wskazuje na zaangażowanie Kandydata w działalność naukowo-artystyczną.

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA, POPULARYZATORSKA I ORGANIZACYJNA

Z dokumentacji habilitacyjnej wynika, że Doktor Jarosław Bujny był organizatorem i kuratorem szeregu wystaw prezentujących dokonania swoich studentów. Uważam, że aktywizacja studentów nie tylko do pracy twórczej, ale również do dzielenia się jej efektami przez uczestnictwo w wystawach i wydarzeniach artystycznych, jest z jednym z ważniejszych czynników pracy dydaktycznej. Sądzę, że edukacja to nie tylko przekazywanie wiedzy, ale także kształtowanie postawy, w tym twórczej.

Trudno mi nie zgodzić się ze słowami Kandydata:

Staram się też wplatać w tok dydaktyczny zadania, których efekty mogą później zaistnieć jako prace konkursowe lub projekty wdrożone do prezentacji w przestrzeni publicznej. Uważam, że takie działanie przygotowuje studentów do wyjścia w świat z ich realizacjami, wyjścia poza mury Akademii.

Pan Doktor Jarosław Bujny był organizatorem wystaw studenckich między innymi w Olsztynie, Fromborku i w Stuttgarcie. Studenci Habilitanta biorą udział w konkursach i odnoszą w nich sukcesy. Zdobyli laury między innymi w konkursie na projekt graficzny monet i banknotów „Warmia – Mazury moja mała ojczyzna – projekt numizmatu”, III Konfrontacjach Plakatu Studenckiego w Tarnowie, German Design Award 2023, konkursie na plakat bezpieczeństwa pracy organizowanym przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy i w konkursie „Plakat 75-lecia Politechniki Śląskiej”.

Pan Doktor Jarosław Bujny był promotorem kilkunastu dyplomów licencjackich, 5 dyplomów magisterskich oraz 5 aneksów do dyplomów magisterskich. Ponadto Kandydat wykazuje się aktywnością o charakterze organizacyjnym na rzecz jednostki, w której jest zatrudniony, pełniąc w niej różnorakie funkcje, uczestnicząc w zespołach badawczych i międzynarodowych.

OSIĄGNIĘCIE ARTYSTYCZNE WSKAZANE JAKO ASPIRUJĄCE DO SPEŁNIENIA WYMOGÓW USTAWY

Jako osiągnięcie artystyczne aspirujące do spełnienia wymogów ustawy Kandydat wskazał zestaw działań twórczych, zatytułowanych „Posters & more”. „Posters & more” składa się z pięciu części lub precyzyjnej rzecz ujmując, z pięciu serii plakatowych:

1. „Społeczeństwo”,
2. „Żywność”,
3. „Środowisko”,
4. „Kultura”,
5. „Zdrowie”.

Ostatnia, piąta część, została przez Kandydata wyłączona z oceny habilitacyjnej, zatem pominię jej omówienie w niniejszej recenzji.

Kandydat obok reprodukcji każdej pracy cyklu zamieścił opisy, w których podał swoje motywacje twórcze, kontekst działania oraz – w przypadku niektórych prac – informacje o fakcie ich nagrodzenia.

W serii „Społeczeństwo” Habilitant prezentuje 14 plakatów komentujących wydarzenia i zjawiska: społeczne, polityczne i obyczajowe w Polsce i na świecie. Autor poświęca swoje prace problemom edukacji w czasie pandemii (plakat „Home Skull”), sytuacji kobiet w Afganistanie („Looking for Love”), walce wyborczej („Pan z nami!”), protestom w Hongkongu w 2019 roku („Peace for People of Hongkong”), obchodom 48. rocznicy masakry robotników w Gdyni w grudniu 1970 roku („Grudzień 1970”), politycznym podziałom i towarzyszącej im radykalizacji poglądów („Patriotism – YES / Nationalism – NO”). Zastanawia się nad skutkami potencjalnego wyjścia Polski ze struktur Unii Europejskiej („POLEXIT cpaciba”), reaguje na zbrojną agresję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę (prace: „WHO’S NEXT”, „HELL-O”, „HELL-P”, „Cock in the palace”, „PUT IN”). Projektuje plakat o zagrożeniach związanych z fałszywymi wiadomościami („FAKE NEWS”) oraz podejmuje problematykę komercjalizacji terenów miejskich („Not for all”).

Seria „Żywność” to trzy plakaty podejmujące problematykę żywności przetworzonej przemysłowo („BAD FOOD KILLS”), genetycznie modyfikowanej („GMO – GOOD FOOD”) i produkcji i spożywania mięsa („Love to Death”).

Zestaw „Środowisko”, złożony z 10 prac, podejmuje tematykę zwiększenia limitów polowań na dziki („2019 Pig Year Celebration”), globalnego ocieplenia („Fire”), zanieczyszczenia powietrza („SMOG”), zabijania zwierząt („Death Humanity”), dewastacji przyrody („Ostatnie samobójcze cięcie”), globalnego ocieplenia i zaśmiania planety („Shittinhg On Earth”, „Global War/Ming”, „Warm Hugs”) i katastrofy ekologicznej na Odrze („Only One Earth And One Life”).

Seria „Kultura” złożona jest z 11 plakatów promujących wystawy twórczości samego Kandydata („Bujny TY dzień”, „Śmierć plakatu”, „żyć wolnym”, „Hi. Please be invited!”), wystawom prac studentów i pedagogów („Czas nie-pokoju”, symposium: o przekraczaniu granic w wypowiedzi publicznej „WYP*****Ć”, „Grafika Litewska”, „Rzeczywistość i wyobraźnia. 30 lat Instytutu Sztuk Pięknych”, „547 Urodziny Kopernika”, „Das the WALL”) oraz wystawie „LAACT Light as a Creative Tool”.

Z dokumentacji habilitacyjnej Pana Doktora Jarosława Bujnego wynika, że plakat jest istotnym medium dla Jego wypowiedzi artystycznej. Nie jest zatem zaskoczeniem, że dziełem projektowym przedstawionym przez Kandydata do oceny w niniejszym postępowaniu habilitacyjnym jest realizacja cyklu plakatów. Zaprezentowany przez Habilitanta zbiór prac „Posters & more” jest dość różnorodny. Autor w procesie twórczym korzysta bowiem z technik rysunkowych, fotografii, collage, typografii, często zestawiając wiele z nich w obrębie jednej pracy. W gronie swoich mistrzów Kandydat wymienia Franciszka Starowieyskiego, Seymoura Chwasta, Janusza Stannego i Lexa Drewińskiego. W moim odczuciu Jego pracom formalnie znacznie bliżej do dokonań kolektywu Grapus i Jamesa Victora. Niektóre prace Habilitanta dają wrażenie chaotycznych czy wręcz przeładowanych elementami. Niemal wszystkie łączy trudny do jednoznacznego zdefiniowania rodzaj ekspresji, która powoduje, że mam wrażenie obcowania z wypowiedzią szczerą i przepełnioną emocjami. Ten właśnie

element decyduje o największej sile prac Habilitanta. Sile pewnej perswazji, wypowiedzianej językiem głośnym, dobitnym, czasami ironicznym, ale – jak sądzę – zrozumiałym na wszystkich szerokościach geograficznych. Dowodem na to mogą być nagrody, jakie zdobyły prace Habilitanta na konkursach, w tym prestiżowych konkursach o charakterze międzynarodowym. Na przykład praca „Looking For Love” otrzymała 1. nagrodę na Biennale Plakatu w Boliwii w 2019 roku (zgłoszono na nie 10 tysięcy prac z całego świata!).

Tytułem „Posters & more” Autor sugeruje, że plakat stanowi dla Niego punkt wyjściowy do zaprezentowania czy opowiedzenia dłuższej i bardziej złożonej historii. Przez dodatek „more” rozumiem również postulat Autora, że twórczość plakatu to nie tylko formalnie piękne obrazy, ale przede wszystkim potencjał możliwości wypowiedzi na aktualne tematy, oddziaływania na odbiorcę i dotarcia do niego (choćby przez łatwość dystrybucji plakatu). Z tego potencjału korzysta na przykład praca „Fire”, która dzięki organizatorowi festiwalu CHEAP znalazła się na ulicach Bolonii. Pozostałe prace, jak rozumiem z przedstawionej dokumentacji habilitacyjnej, funkcjonowały w obiegu galeryjnym, konkursowym lub social mediach, co nie umniejsza ich znaczeniu w propagowaniu treści, jakie Autor chciał przekazać. Różnorodność tematyki wskazuje, że Kandydat uważnie obserwuje otaczającą go rzeczywistość i z szumu współczesności potrafi wybrać i skomentować zagadnienia ważne, znaczące i aktualne. Świadczy to o jego uważności i wrażliwości, a także – co może najistotniejsze – o potrzebie reakcji czy interwencji. Sam Kandydat pisze:

*...muszę się przyznać, że plakat jest mi bliski jako jedna z form wypowiedzi artystycznej, która daje mi możliwość komentowania świata i tych wszystkich dramatycznych procesów, które w nim zachodzą, a na które **chcę** zareagować.*

Pan Doktor Jarosław Bujny jawi się osobą aktywną, zaangażowaną, zarówno w kwestie rozwoju własnego dorobku twórczego, pracy ze studentami, jak i świadomego artysty funkcjonującego w społeczeństwie i dla społeczeństwa. Choć z niektórymi jego wyborami projektowymi można dyskutować, ujmują one energią, ekspresją i siłą wyrazu. Będąc przy stylistyce prac Kandydata, powrócę tu na chwilę do wspomnianej wcześniej *dzikości serca*. Podobnie jak film Davida Lyncha twórczość Pana Jarosława Bujnego widzę jako rodzaj eklektycznego połączenia formalnego i choć nie zawsze obecność wszystkich elementów wydaje się konieczna, to grają one głośno, dobitnie i – jak sądzę – skutecznie.

PODSUMOWANIE

Niniejsza recenzja stanowi analizę i ocenę wszystkich elementów składających się na dokumentację osiągnięć artystycznych Kandydata: poziom artystyczny dzieła wskazanego do oceny w postępowaniu habilitacyjnym, dorobek twórczy i wystawienniczy, doświadczenie w zakresie dydaktyki oraz zaangażowanie naukowo-dydaktyczne. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe elementy kształtujące obraz i sylwetkę Habilitanta, całość oceniam pozytywnie.

Przedłożone do zaopiniowania opracowanie, dokumentacja osiągnięć twórczych Kandydata, uzasadniają zatem awans naukowy Pana Doktora Jarosława Bujnego na stopień doktora habilitowanego sztuki w dziedzinie sztuki, w zakresie dyscypliny artystycznej sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki, a tym samym Pan Doktor Jarosław Bujny spełnia wymogi ustawowe stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego sztuki, określone przez Ustawodawcę.

KONKLUZJA

Po wnikliwym zapoznaniu się z dokumentacją oraz wskazanym osiągnięciem habilitacyjnym pragnę przekazać swoją konkluzję, że dorobek artystyczny, naukowy i pedagogiczny Pana Doktora Jarosława Bujnego spełnia kryteria Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Popieram zatem wniosek o nadanie Doktorowi Jarosławowi Bujnemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Agnieszka Ziemiszewska-Maik, prof. PJATK